

Алпысбаева Мадина Борамбаеваның 6D010300 – Педагогика және психология мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынылған «5B090500 – «Әлеуметтік жұмыс» мамандығының студенттерінде конфликтологиялық құзыреттілікті қалыптастырудың педагогикалық шарттары» атты диссертациялық жұмысының

АНДАТПАСЫ

Диссертациялық зерттеудің өзектілігі. ҚР білім беруді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының басты міндеттерінің бірі үш жылдам өзгермелі әлемінде қажетті, өмір бойы оқытуды көздейтін икемді және кәсіби дағдыларды (soft skills, hard skills) қалыптастыруға бағытталған жаңа білім беру бағдарламаларын жетілдіру болып табылады.[1]

Конфликтогендік жағдайлардың шиеленісуімен сипатталатын қазіргі заманғы тез өзгеретін VUCA әлемінде конфликтологиялық білімге, дағдыларға ие болу өзекті болып табылады, ал конфликтология саласындағы оқыту әртүрлі мамандықтағы студенттердің оқу процесінің маңызды бөлігі болып табылады. Қақтығыс жағдайы адамдардың жеке тұлғааралық қарым-қатынасында да, жеке адамның ішінде де өзекті болады. Бұл жағдайда мамандық өкілінің қызмет саласы - әлеуметтік жұмыс ерекше маңызға ие.

Әлеуметтік жұмыс қоғамдағы ішкі қайшылықтарды жұмсартуға, келісім мен әл-ауқатқа қол жеткізуге бағытталған мамандықтарға жатады.

Әлеуметтік мекемелердегі инновациялық процестер, әлеуметтік қызметтердегі өзгерістер, жаңа әлеуметтік технологияларды енгізу болашақ әлеуметтік қызметкерлерді даярлау мәселелері бойынша зерттеулерді өзектендіреді.

Әлеуметтік жұмыстың гуманистік қызмет ретіндегі ерекшелігі, оның мәні әлеуметтік қатынастарды үйлестіру, оларды қазіргі өркениетті қоғамның талаптарына сәйкестендіру, жеке тұлғалар, қиын өмірлік жағдайдағы топтар мен тұтастай мемлекет арасындағы байланысты нығайту, материалдық, құқықтық, психологиялық көмек көрсету, әлеуметтік білім берудің тұтас жүйесін ғылыми негіздеуді талап етті, оңтайлы нысандарды іздеу мәселелерін өзекті етті, әлеуметтік жұмыс бакалаврларының кәсіби құзыреттілігін арттырудың ғана емес, сонымен қатар олардың жеке дамуының оңтайлы нысандарын іздеу мәселелерін өзектендірді.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі «Психологиялық және әлеуметтік жұмыс» кәсіби стандарты» нормативтік құжатымен расталады, онда әлеуметтік қызметтер саласындағы маманның кәсібилігіне қойылатын талаптар жазылған және әлеуметтік қызметкердің біліктілік сипаттамаларында бекітілген. Осылайша, «Психологиялық және әлеуметтік жұмыс» кәсіби стандартын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2019 жылғы 30 мамырдағы № 292 бұйрығына сәйкес әлеуметтік қызметкерлердің жеке және кәсіби құзыреттеріне қойылатын мынадай талаптар айқындалды: «... іскерліктер мен дағдылар: білім алушылардың мүдделері мен қажеттіліктерін,

проблемаларын, жанжалды жағдайларды, мінез-құлқындағы ауытқуларды анықтау және оларға уақтылы әлеуметтік көмек және қолдау көрсету ...; білімдер: жанжалдарды шешу технологиясы; конфликтология және жанжалдарды шешу технологиялары, медиацияның негізгі әдістері мен тәсілдері, жанжалды жағдайларды шешу және т.б.».[2]

Қазіргі заманның объективті талаптарына, әлеуметтік қызметтер нарығының даму үрдістерін өзектендіретін әлеуметтік қызметкерлердің жеке және кәсіби құзыреттеріне қойылатын талаптарға, әлеуметтік саясатты өзгертуде әлеуметтік қызметтерді алушының өсіп келе жатқан рөліне сәйкес конфликтологиялық құзыреттілікті қалыптастыру саласында болашақ әлеуметтік қызметкерлерді даярлау жүйесін жаңғырту қажет.

Соңғы бірнеше жылда әлеуметтік қызметкерлерді кәсіби даярлаудың әртүрлі аспектілері бойынша көптеген зерттеулер пайда болды. Сонымен, Ю.Н.Клименко, М.А. Гулина, М.А.Болдина, П.Д.Павленок, Е.И.Холостова, В.Ю.Ярецкий, Т.С.Сулимова, Sinha R., Lopez-Garcia I.M., Brenes L.S., Cavalcante M.T.L., Riberas G., Rosa G., Steen J.A., Mann M., Gryglewicz K., Mattison D., Weaver A., Zebrack B., Fischer D., Dubin L., Thomas R.L., Banks S., Boddy J., Т.И.Печенкина, М.В.Фирсов, Е.Г.Студенова, Н.Б.Шмелева, Т.С.Базарова, Н.Ш.Валеева, Н.С.Башкова, Е.В.Даниелян, Р.И.Мокшанцев, Н.Ф.Басов, В.М.Басова, С.В.Бойцова және басқалардың зерттеулерінде кәсіби дайындықтың бірқатар маңызды аспектілеріне, атап айтқанда, әлеуметтік қызметкердің кәсіби мәдениетін қалыптастыруға талдау жасалды.

Әлеуметтік жұмысының теория және практика мәселелері көптеген қазақстандық зерттеушілердің назарының, ғылыми ой-пікірінің мәніне айналуға Л.Т.Нуркатова (Кожамкулова), А.Н.Агафонов, С.Б.Сарбасова, А.Н.Тесленко, Р.И.Бурганова, К.Н.Менлибаев, К.М.Туганбекова, Г.Г.Черная, Б.Ж.Абдрашева, Ж.Х.Кендирбекова, М.Т.Баймуканова, Н.А.Минжанов, М.К.Абдакимова, С.К.Кенжебаева, З.Ж.Жаназарова, Ж.А.Нурбекова, Г.Н.Абдыкаликова и др. Бұл әлеуметтік жұмыс кәсіби қызмет түрі ретінде біздің қоғамда белсенді дамып келе жатқандығына байланысты.

Алайда, теориялық талдау бұл процесс, әдетте, кез-келген ғылым тұрғысынан қарастырылатындығын көрсетеді: әлеуметтану, акмеология, валеология, педагогика және т.б. Әлеуметтік жұмыс әртүрлі пәндік іс-әрекеттердің өзіндік "қиылысуы" болып табылады және оның проблемалары пәнаралық сипатқа ие. Сонымен бірге, әлеуметтік жұмыс бакалаврларын даярлаудың конфликтологиялық компонентін зерттейтін іс жүзінде жұмыс жоқ. Әлеуметтік қызметкердің функционалдық міндеттерінің ішінде өз клиентін әлеуметтік қорғау маңызды орын алады, ол көбінесе табиғаты мен формасы әртүрлі қақтығыстарды шешумен байланысты. Әлеуметтік қызметкердің жанжалды жағдайды шешу қабілеті жанжалдың құзыретіне байланысты. Осыған байланысты кәсіби дайындық процесінде негізі қаланған әлеуметтік жұмыс бакалаврларының конфликтологиялық құзіреттілігін қалыптастыру қажеттілігі туындайды.

Жоғарыда айтылғандарға байланысты, әлеуметтік жұмыс кәсіпқойының жалпы кәсіби құзіреттілігінің құрылымында конфликтология саласындағы

теориялық және практикалық дайындығына ғана емес, сонымен қатар осы мамандықтың ерекшелігі болып табылатын, жеке қабілеттеріне қойылатын талаптарды қамтитын жанжалды-құзыретті компонент болуы керек деп санаймыз. Бүгінгі таңда әлеуметтік жұмыс бакалаврларын конфликтологиялық даярлау мәселесі бойынша зерттеу нәтижелерін жалпылау, олардың конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастыру практикасын теориялық тұрғыдан түсіну, педагогикалық жағдайларды анықтау және университет студенттерінде оны қалыптастыру бойынша әдістемелік ұсыныстарды әзірлеу қажеттілігі туындады.

Жоғарыда аталған еңбектердің теориялық және практикалық тұрғыдан маңыздылығы сөзсіз, бірақ жоғары білім беру жүйесіндегі әлеуметтік жұмыс бакалаврларының конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі теориялық түсіну және эксперименттік зерттеу тұрғысынан зерттелмеген болып қала береді. Осыған байланысты әлеуметтік жұмыс бакалаврларында конфликтологиялық құзыреттілікті қалыптастырудың теориялық негіздерін анықтау, педагогикалық жүйені дамыту және университеттің білім беру процесінде оларды тиімді жүзеге асырудың педагогикалық жағдайларын анықтау қажеттілігі туындайды.

Осылайша, жоғарыда айтылғандар келесі **қайшылықтарды** анықтады:

- қоғамның қажеттіліктері, әлеуметтік қызметкерлердің жеке және кәсіби құзыреттеріне қойылатын қазіргі заманғы талаптар және олардың конфликтогендік орта жағдайында тұлғааралық қарым-қатынастарды сындарлы шешуге ықпал ететін конфликтологиялық білімді және дағдыларды практикалық пайдалануға жеткіліксіз дайындығы;

- әлеуметтік жұмыс бакалаврларында конфликтологиялық құзыреттілікті қалыптастырудың педагогикалық жағдайларын ғылыми-теориялық негіздеу қажеттілігі және ғылыми негізделген педагогикалық жүйенің болмауы және осы мәселені шешудің практикалық тәсілі.

Осы қарама-қайшылықтарды шешу қажеттілігі және оларды шешудің ғылыми негізделген жолдарын іздеу біздің зерттеуіміздің проблемасын анықтады. Бұл проблеманың педагогикалық теория мен практикада жеткіліксіз әзірленуі диссертация тақырыбын мынадай тұжырымда таңдауға себепші болды: **5B090500 – «Әлеуметтік жұмыс» мамандығының студенттерінде конфликтологиялық құзыреттілікті қалыптастырудың педагогикалық шарттары.**

Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, зерттеу объектісі, нысаны, мақсаты, гипотезасы және міндеттері анықталды.

Зерттеу нысаны: университеттің оқу процесі.

Зерттеу пәні: 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастыру.

Зерттеу мақсаты: 5B090500 – «Әлеуметтік жұмыс» мамандығы студенттерінің жоғары оқу орнының оқу процесіндегі педагогикалық жағдайлары мен конфликтологиялық құзыреттілікті қалыптастырудың педагогикалық жүйесін теориялық негіздеу және эксперименттік сынақтан өткізу.

Зерттеудің болжамы: егер студенттер арасында конфликтологиялық құзіреттілікті қалыптастыру үшін анықталған педагогикалық жағдайлар мен дамыған педагогикалық жүйені университеттің оқу процесіне енгізсе, бұл олардың кәсібилігінің қалыптасуына оң әсер етеді, өйткені студенттер конфликтогендік орта жағдайында тұлғааралық қатынастарды сындарлы шешуге ықпал ететін конфликтологиялық білім және дағдыларын игереді.

Зерттеудің міндеттері:

1.Қақтығыстың ғылыми-теориялық негіздерінің қалыптасуы мен қазіргі жағдайын талдау.

2. Студенттердің конфликтологиялық құзіреттілігінің мазмұнын әлеуметтік жұмыс бакалаврының кәсіби құзіреттілігінің құрамдас бөлігі ретінде ашу.

3. 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық шарттарын анықтау.

4. 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық жүйесін теориялық негіздеу және дамыту.

5. Анықталған педагогикалық жағдайлардың тиімділігін және ЖОО-ның оқу процесінде студенттердің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың дамыған педагогикалық жүйесін тәжірибелік-эксперименттік жолмен тексеру.

Зерттеудің жетекші идеясы: әлеуметтік жұмыс бакалаврларының конфликтологиялық құзіреттілігін қалыптастыру процесі анықталған педагогикалық жағдайлар мен дамыған педагогикалық жүйені ескере отырып жүргізілуі керек.

Зерттеудің әдіснамалық және теориялық негіздері: іргелі философиялық, психологиялық-педагогикалық теориялар мен тұжырымдамалар; әдіснамалық тәсілдер (жүйелі, проблемалық-әрекеттік, құзыреттілік, тұтас, ақпараттық) және қағидаттар (оқыту, кәсіби бағыт, даралау, жаңалық, ситуациялық).

- әлеуметтік қызметкерлерді даярлау мәселелері (П.Д.Павленок, Е.И.Холостова, Т.С.Сулимова, М.В.Фирсов, Е.Г.Студенова, Н.Б.Шмелева, Р.И.Мокшанцев, Басова В.М., Бойцова С.В., Sinha R., Lopez-Garcia I.M., Brenes L.S., Cavalcante M.T.L., Riberas G., Rosa G., Steen J.A., Mann M., Gryglewicz K., Mattison D., Weaver A., Zebrack B., Fischer D., Dubin L., Thomas R.L., Banks S., Boddy J., Л.Т.Нуркатова (Кожамкулова), А.Н.Агафонов, Р.И.Бурганова, К.Н.Менлибаев, К.М.Туганбекова, Г.Г.Черная, Б.Ж.Абдрашева, Ж.Х.Кендирбекова, М.Т.Баймуканова, Н.А.Минжанов, М.К.Абдакимова, З.Ж.Жаназарова, С.Б.Сарбасова, А.Н.Тесленко);

- кәсіби білім берудегі құзыреттілік тәсілінің негіздері (В. Hymes D., Chomsky N., Р.Уайт, В.А.Болотов, О.Л.Жук, Сериков В.В., В.Н.Введенский, Н.Ю.Клименко, М.В.Семенова, А.В.Хуторской, Н.Э.Пфейфер, Ш.Т.Таубаева (жоғары кәсіби білім беруді жаңғырту, құрастыру, жобалау));

- қақтығыс теориясы (А.Я.Анцупов, А.И.Шипилов, Н.Ф.Вишнякова, В.М.Афонькова, Е.Г.Сорокина, Ф.М.Бородкин, С.М.Емельянов, Н.В.Гришина, А.В.Дмитриев, А.Г.Здравомыслов, В.В.Гулякина, R.Dahrendorf, К.Е.Boulding, М.Дойча, G.Simmel, L.A.Coser, А.Мастенбруг, А.Рапопорт, Дж.Скотт, К.Томас, Л.С.Ахметова, Л.Т.Нуркатова (Кожамкулова), Б.Н.Кылышбаева);

- кәсіби құзыреттілікті қалыптастыру мәселелері (Э.Ф. Зеер, И.А. Зимней, В.В.Макоско, В.А. Слостенина, И.Ф.Исаев, Г.Ж. Менлибекова, Б.Т. Кенжебеков, Н.Д. Хмель (кәсіби құзыреттіліктің мазмұны мен құрылымы), Н. В. Кузьмина, К. А. Абульханова-Славская (маманның инновациялық-акмеологиялық мәдениеті құрылымындағы кәсіби құзыреттілік), М.А.Болдина (болашақ әлеуметтік жұмыс маманының кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру), Н.Ш.Валеева (әлеуметтік жұмыс мамандарын тәрбиелеудегі құзыреттілік тәсіл), В.Ю.Ярецкий (әлеуметтік жұмыс маманының кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру университеттің оқу процесі), Л.Т.Нұркатова (Қожанқұлова) (әлеуметтік жұмыс әлеуметтік институт ретінде: әлемдік тәжірибе және Қазақстан), М.Т.Баймұқанова, Ж.Х.Кендірбекова (Қазақстандағы әлеуметтік қызметкерлерді даярлаудың қазіргі бағыттары), С.Б. Сарбасова (әлеуметтік қызметкерлерді оқытудың шетелдік және қазақстандық тәжірибесі);

- «конфликтологиялық құзыреттілікті», «конфликтологиялық дайындауды», «конфликтологиялық мәдениетті», «конфликтологиялық дайындықты» қалыптастыру мәселелері (А.К.Бисембаева, Н.В.Самсонова, Д.В.Ивченко, А.Б.Немкова, В.В.Базелюк, Н.В.Куклева, Е.Е.Ефимова, З.З.Дринка, О.В.Лешер, Л.В.Яббарова, Б.И.Хасан, Е.С.Борисова, А.А.Гридчин, Е.Н.Цыганкова, И.В.Никулина, Н.В.Соловова, Е.А.Шерешкова, М.Г.Ошнурова, Н.И.Леонов, М.М. Главацких және басқалары).

Зерттеу көздері: философтардың, психологтардың, педагогтардың зерттеліп отырған мәселе бойынша еңбектері, білім беру саласындағы ресми үкіметтік материалдар мен нормативтік құжаттар, сондай-ақ өзінің педагогикалық және ғылыми-зерттеу жұмыс тәжірибесі.

Зерттеу әдістері: Зерттеудің мақсаты мен міндеттерін шешу үшін теориялық және эмпирикалық әдістер жиынтығы қолданылды:

- теориялық (зерттеліп отырған мәселе бойынша философиялық, психологиялық және педагогикалық әдебиеттерді талдау, нормативтік құжаттарды талдау, университеттердің нормативтік құжаттарын талдау;

- эмпирикалық (педагогикалық эксперимент, бақылау, әңгімелесу, оқушылардың іс-әрекеті өнімдерін зерттеу, эксперименттік жұмыс нәтижелерін талдау және жалпылау);

- математикалық статистика әдістері және зерттеу сипатына сәйкес басқа әдістер.

Зерттеу базасы: диссертациялық зерттеуді орындау орны-Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Орталық Қазақстан Академиясы.

Зерттеудің негізгі кезеңдері:

Бірінші кезеңде (2017-2018 жж.) зерттелетін проблема бойынша шетелдік және отандық авторлардың ғылыми әдебиеттеріне талдау жүргізілді, зерттеудің ғылыми және ұғымдық аппараты анықталды, конфликтологиялық құзыреттіліктің бастапқы деңгейін анықтау мақсатында айқындаушы эксперимент жүргізілді, педагогикалық жағдайлар анықталды және әлеуметтік жұмыс бакалаврларында конфликтологиялық құзыреттілікті қалыптастырудың педагогикалық жүйесі әзірленді.

Екінші кезеңде (2018-2019 жж.) қалыптастырушы эксперимент жүргізілді, оның барысында әлеуметтік жұмыс бакалаврларының конфликтологиялық құзыретін қалыптастырудың анықталған педагогикалық жағдайлары мен педагогикалық жүйесін сынақтан өткізу жүзеге асырылды, оқу процесін қамтамасыз ету үшін әдістемелік материалдар әзірленді.

Үшінші кезеңде (2019–2020жж.) ЖОО оқу процесінде "Әлеуметтік жұмыс" мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық шарттары мен педагогикалық жүйесін енгізудің тиімділігіне тәжірибелік-эксперименттік тексеру, зерттеу гипотезасымен салыстырылған эксперименттің қалыптастырушы және бақылау кезеңдері барысында алынған нәтижелерді өңдеу, қорытындыларды тұжырымдау, ұсынымдарды әзірлеу, диссертацияны ресімдеу жүргізілді.

Зерттеудің ғылыми жаңашылдығы мен теориялық мәні:

1.Қақтығыстың ғылыми-теориялық негіздерінің қалыптасуы мен қазіргі жағдайы талданады.

2. Студенттердің конфликтологиялық құзыреттілігінің мазмұны әлеуметтік жұмыс бакалаврының кәсіби құзыреттілігінің құрамдас бөлігі ретінде нақтыланды; "студенттердің конфликтологиялық құзыреті" ұғымының мәні анықталды, конфликтологиялық құзыреттіліктің құрылымдық компоненттері анықталды.

3. 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық шарттары анықталды.

4. 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық жүйесі әзірленді.

5. Университеттің оқу процесінде әлеуметтік жұмыс бакалаврларының конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық жағдайлары мен педагогикалық жүйесінің тиімділігі тәжірибелік-эксперименттік жолмен тексерілді.

Зерттеудің тәжірибелік маңыздылығы 5B090500 –«Әлеуметтік жұмыс» мамандығы студенттерінің ЖОО жағдайындағы конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастыру процесінде алынған нәтижелерді пайдалану, оқу-педагогикалық процеске бағдарламалық-әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеу және енгізу мүмкіндіктерінде жатыр, оның ішінде:

– 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандық студенттерінде конфликтологиялық құзыреттілікті тиімді қалыптастыруға қабілетті элективті компонент курсына қосымша толықтырулар;

– 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттеріне арналған «Әлеуметтік қызметкердің конфликтологиялық құзыреті» атты арнайы курсы;

– 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттеріне арналған «Әлеуметтік қызметкердің конфликтологиялық құзыреті» электронды оқулығы;

– «Әлеуметтік ортадағы конфликтология» курсы бойынша СОӨЖ әдістемелік ұсынымдары;

– «Әлеуметтік қызметкердің конфликтологиялық құзыреті» оқу құралы;

– «Құзыретті тәсілді іске асырудағы практикаға бағытталған оқыту технологиясы» монографиясы.

Қорғауға ұсынылатын негізгі тұжырымдар:

1. Қақтығыстың ғылыми-теориялық негіздерінің қалыптасуы мен қазіргі жағдайын зерттеу келесі тәсілдерді негіздеуге және бөлуге мүмкіндік берді: тарихи-философиялық, социологиялық және психологиялық-педагогикалық тәсілдер, олар өз кезегінде қақтығыстың ғылыми теорияларының көп аспектілігін анықтайды. Конфликтологиялық құзіреттілікті зерттеуде осы тәсілдерді қолдану қазіргі уақытта құзіреттіліктің бұл түрі тек ғылыми проблема ретінде анықталғанын көрсетті.

2. Әлеуметтік жұмыс бакалаврының кәсіби құзіреттілігінің құрамдас бөлігі ретінде студенттердің жанжалды құзіреттілігінің мазмұны қиын өмірлік жағдайға тап болған әлеуметтік қызметтерді алушылардың әлеуметтік мәселелерін шешудегі әлеуметтік қызметкердің жеке қасиеттерінің жиынтығымен және оның кәсібилігімен ұсынылған және жанжалды орта жағдайында сындарлы шешім қабылдауға ықпал етеді. «Студенттердің конфликтологиялық құзыреті» ұғымы, оның мәні конфликтогендік орта жағдайында тұлғааралық қатынастарды сындарлы шешуге бағытталған конфликтологиялық білімді, дағдыларды оңтайлы пайдалануға ықпал ететін кәсіби құзыреттіліктің құрамдас бөлігі ретінде анықталады.

3. Біз педагогикалық процестің сыртқы жағдайларының жиынтығы, олардың конфликтогендік ортадағы тұлғааралық қатынастарды сындарлы шешуге ықпал ететін конфликтологиялық білім мен дағдыларды игеруінің алғышарттары ретінде түсінетін, әлеуметтік жұмыс бакалаврларының конфликтологиялық құзіреттілігін қалыптастыруды қамтамасыз ететін педагогикалық жағдайлар:

- студенттердің конфликтологиялық құзыреттілігіне құндылық-мағыналық көзқарас;

- білім беру үдерісінің ақпараттық-әдістемелік кешені;

- конфликтологиялық құзіреттілікті қалыптастыру процесінде оқытудың әртүрлі формалары мен әдістерін қолдана отырып, мұғалімдер мен студенттердің бірлескен қызметін ұйымдастыру.

4. Қоғамның, білімнің, жеке тұлғаның мүдделерін оңтайлы іске асыруды қамтамасыз ететін және мақсатты, мазмұнды, процессуалдық, бақылау-

бағалау, тиімді блоктардың жиынтығы болып табылатын университеттің оқыту жүйесіндегі студенттердің әлеуметтік жұмысының конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық жүйесі.

5. 5B090500-Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық жағдайлары мен педагогикалық жүйесінің тиімділігін тәжірибелік – эксперименттік жолмен тексеру нәтижелері.

Нәтижелер мен тұжырымдардың сенімділігі мен негізділігі зерттеушінің бастапқы теориялық ұстанымдарымен, жұмыстың жеткілікті ұзақтығымен және жоспарлылығымен, зерттеудің ғылыми аппаратының логикасымен, ғылыми-педагогикалық зерттеу әдістерінің кешенін жүзеге асырумен, эксперименттік деректердің сапалық және сандық талдауымен, экспериментке қатысқан студенттерде зерттелетін құбылыстың қалыптасу деңгейлеріндегі оң өзгерістермен, тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың мазмұнын ғылыми аппаратқа сәйкестендірумен қамтамасыз етіледі.

Зерттеу нәтижелерінің апробациясы және енгізүтөмендегі іс- шаралар арқылы жүзеге асырылды:

- халықаралық ғылыми - практикалық конференцияларға қатысу: Тұлғаның өзін-өзі тану факторы ретінде мәдени-білім беру ортасын дамыту (Мәскеу, 2017ж.); Руханилық және шығармашылық-қазіргі заманғы білім берудің басымдықтары (Қарағанды, 2018ж.); Оқытудағы жаңа тәсілдер: жоғары білім жұмысқа орналасу әлеуетін дамыту процесі ретінде (Алматы, 2019ж.); Қазіргі педагогикалық білім: Дәстүрлер. Жетістіктер. Инновациялар (Петропавл, 2020ж.);

- «Жастар ортасында діни қарым-қатынастар саласында радикалды және экстремистік көріністерге мүлдем төзбеушілікке қол жеткізу бойынша профилактикалық жұмыстың теориясы мен әдістемесі»(Қарағанды, 2018ж.); «Әлеуметтік жұмыстың дамуы: өзектілігі мен болашағы» (Қарағанды, 2018ж.) атты дөңгелек үстелдер жұмысына қатысу;

- «Руханият және шығармашылық – заманауи білім берудің басымдықтары» халықаралық ғылыми-практикалық семинарға қатысу (Қарағанды, 2018ж.);

- Алыс шетелдердің ғылыми журналдарында мақаланы жариялау: Nauka i Studia (Przemysl, 2018ж.);

- ҚР БҒМ БҒСБК ұсынған ғылыми журналдарда мақаланы жариялау: Абай атындағы ҚазҰПУ хабаршысы. (2018ж.), ҚазҰӘПУ хабаршысы (2019ж.), "Ғылым және Қазақстан өмірі" журналы (2019ж.).

- ЖАК тізбесіне РФДИ ғылыми дәйексөз алу жүйесіне кіретін журналда мақала жариялау: Ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер. Әлеуметтік-гуманитарлық зерттеулер және технологиялар (Мәскеу, 2019ж.);

- Scopus базасында индекстелетін журналдарда мақала жариялау (Science for Education Today, (2019).

1 оқу құралы, 1 әдістемелік ұсыныс, 1 электрондық оқулық, 1 монография жарық көрді.

Диссертацияның құрылымы зерттеудің мақсаты мен алға қойылған міндеттерімен анықталады. Диссертация кіріспеден, екі бөлімнен, қорытындыдан, пайдаланылған көздер мен қосымшалардың тізімінен тұрады.

Кіріспеде зерттеу тақырыбын таңдау, оның өзектілігі негізделеді, зерттеу объектісі мен нысаны анықталады, мақсаты мен міндеттері, гипотеза, жетекші идея тұжырымдалады, ғылыми жаңалық, зерттеудің теориялық және практикалық маңыздылығы негізделеді, қорғауға ұсынылатын негізгі ережелер ашылады, жұмыстың кезеңдері анықталады, зерттеу нәтижелерін тәжірибеден өткізу және енгізу туралы ақпарат бар.

Диссертацияның бірінші бөлімінде **«5B090500 – «Әлеуметтік жұмыс» мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың теориялық негіздері»** конфликтологиялық құзыреттілік феноменін зерттеудің ғылыми-теориялық тәсілдерін анықтау мақсатында әдебиеттерді талдау жүзеге асырылды; «студенттердің конфликтологиялық құзыреті» ұғымының мәні мен мазмұны, конфликтологиялық құзыреттіліктің құрылымдық компоненттері айқындалды; 5B090500 - Әлеуметтік жұмыс мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық шарттары мен педагогикалық жүйесі ұсынылды.

Екінші бөлімінде **5B090500 – «Әлеуметтік жұмыс» мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастыру бойынша педагогикалық жағдайлар мен педагогикалық жүйенің іске асырылу тиімділігін тәжірибелік - эксперименттік жолмен тексеру»** зерттеуді ұйымдастыру және оның әдістері; «Әлеуметтік жұмыс» мамандығы студенттерінің конфликтологиялық құзыреттілігін қалыптастырудың әзірленген педагогикалық жүйесі мен анықталған педагогикалық жағдайлардың тиімділігін дәлелдейтін тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың мазмұны ұсынылған.

Қорытындыда зерттеудің негізгі нәтижелері келтірілген және әдістемелік ұсынымдар берілген.

Қосымшада тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың кезеңдерін ашатын бастапқы зерттеу материалдары ұсынылады.